

Woensdag 21 juli 1915 – ochtendeditie

Vlaams manifest.

Wij ontvangen het volgende stuk ter plaatsing:

De houding van de Vlaamse beweging tegenover de strijd en de toekomst van België is het voorwerp geworden van grote belangstelling bij het bevriende buitenland, van kuiperijen voor onze vijanden, van verdachtmakingen vanwege enkele van onze tegenstrevers uit ons eigen land. Deze omstandigheid noopt ons tot spreken en wij geven hier, klaar en eerlijk, het gemeenschappelijk standpunt te kennen, dat wij voor en tijdens de oorlog standvastig hebben ingenomen en deze beginselverklaring beantwoordt tevens volkomen aan de opvatting van alle gezaghebbende strijdgenoten, welke zich in België bevinden, maar onder de Duitse bezetting de vrijheid missen om zich in het openbaar uit te spreken.

Het doeleinde van de Vlaamse Beweging was en blijft het Vlaamse volk, op stoffelijk en geestelijk gebied, tot de volle ontwikkeling van zijn aangeboren krachten en scheppingsmogelijkheden op te voeren. En dit doel kan alleen worden bereikt met aan de taal van ons volk volledige vrijheid en gelijkberechtiging te schenken in ons bestuurlijk en staatkundig leven, en vooral met aan ons volk een degelijk onderwijs te verzekeren, in zijn moedertaal, van de volksschool tot de universiteit. Immers een volk kan alleen vrij ademen in zijn eigen taal.

Alleen door de taalgemeenschap tussen de meer en de minder bevoorrechte standen van een natie kan de geestelijke wisselwerking plaats vinden, zonder welke een hoge en krachtige beschaving niet denkbaar is. En wat wij bevestigen heeft ons de ervaring geleerd. Want de taalvervreemding van ons volk is zowel voor zijn welvaart

als voor zijn zedelijke opbloei een tegennatuurlijke belemmering geweest.

Wij hebben, als Vlaamsgezinden, met alle macht van wettelijke middelen gestreden om uit ons openbaar leven en bestuurlijk bedrijf alle hindernissen weg te ruimen welke de vrije vooruitgang van onze stam beletten. Wij hebben ons ingespannen om ons volk zelf te doen opstaan uit de bevangenheid van sleur en vooroordeel en, door het bewustzijn van zijn eigenwaarde en zijn macht, het geloof in zijn wedergeboorte te herstellen.

Wij betreuren onze arbeid niet. De ontwaking van ons Vlaamse volk was begonnen en beslissende hervormingen waren nabij. En ofschoon een oorlog van onrecht en onmenselijkheid het bestaan van ons vaderland is komen schudden in zijn diepste grondvesten, kunnen wij tegenover ons Belgische volk en tegenover het buitenland, met gerust geweten, onze beginselen bekennen en getrouw blijven.

Ons werk was niet ingegeven door haat. Wij hebben nooit in enig opzicht te kort willen doen aan de rechten van onze Waalse landgenoten, maar hebben steeds gezocht naar broederlijke verstandhouding op de grondslag van gemeenschappelijk recht. Wij hebben evenmin gehandeld uit minachting noch afkeer voor de Franse taal. Wij, Vlaamsgezinden, zijn steeds vooraan getreden in belangstelling voor vreemde kunst en wetenschap en in bewondering voor de echt schone Franse woordkunst hebben wij nooit ondergedaan.

Maar wij willen ons eigen zijn in ons geestelijk leven, geen mislukte namaaksels, en deze zelfstandigheid hebben wij ook steeds getoond in onze strijd. De Vlaamse Beweging is uit Vlaanderen zelf opgekomen, alleen gedragen door Vlaamse beweegredenen en door

Vlaamse kracht. Nooit hebben wij aan steun noch ingeving van Duitsland iets te danken gehad, en voor zover invloedrijke Duitse ingezetenen zich in België, voor de oorlog, met ons binnenlands leven hebben bemoeid, stonden zij alvast niet aan onze zijde.

Ook tegenover ons vaderland hebben wij ons niets te verwijten. Onze beweging wil geen afbreuk doen aan de staatkundige eenheid van België. Wij gaan uit van het natuurfeit dat België samengesteld is uit twee verschillende taalgroepen, en dat België alleen dan, bij inwendige vrede en algemene vlijt, zijn hoogste en volledigste ontwikkeling kan bereiken, wanneer beide groepen, in eigen schoonheid en normale groei, zonder krenking van rechten wederzijds de volheid van hun scheppingsvermogen kunnen ontvouwen, maar dit doel kan worden bereikt zonder dat de staatkundige samenhang, uit welke ons land is opgebouwd, ontkracht wordt.

En in het uur van gevaar, dat ons vaderland doorworstelt, houden wij er aan, plechtig onze onverbreekbare getrouwheid te bevestigen aan land en vorst. De Vlaamse beweging is geen school van plichtverzaking, maar van eer, van opoffering en van vrijheidsliefde. Geheel onze Vlaamse geschiedenis is een onafgebroken worsteling geweest voor onafhankelijkheid en vrijheid. Nooit echter werd ons land zo meinedig noch zo wreedaardig besprongen als nu. En wij zijn trots onze hulde te kunnen bieden van afhankelijkheid en bewondering aan onze koning, voor zijn dapperheid en zijn onverschrokken trouw. Wij betuigen onze volle instemming met de onverzettelijke wijze op welke onze regering uit naam van ons gehele volk, het hoofd heeft geboden tegen de Duitse geweldpleging en met haar beslistheid om stand te houden tot de volledige bevrijding.

Wij willen in geen afhankelijkheid leven van enige vreemde mogendheid en wij beschouwen een bedekte of open inlijving van

België bij het Duitse rijk als de onvermijdelijke ondergang van onze Vlaamse beschaving en voor de Nederlandse taal het langzaam maar zeker verlies van een derde van haar gebied.

Wij wijzen dan ook met verontwaardiging elke toegeving aan de vijand van de hand en elke gunst van zijn land. Tussen hem en ons loopt het bloed van onze strijdende jongelingschap en van duizenden onschuldige burgers. En mocht een enkele, die zich Vlaming noemt, zich verlagen tot handlanger van het Duitse bestuur, dan pleegt hij evenzeer ontrouw tegen onze beweging als tegen ons land.

In deze geest willen wij de dag van de vrede bereiken en de dag van de terugkeer in ons bevrijde vaderland. Dezelfde dag zullen wij met vernieuwde inspanning onze ginder onderbroken taak voor het herstel van onze Vlaamse volkskracht terug opnemen. Wij verhoppen dat ons landbestuur door de beproeving van heden tot het klaar inzicht zal zijn gekomen dat het voor de inwendige vrede en de vooruitgang van België onontbeerlijk is, dat aan het Vlaamse volk volledig recht zal worden gedaan. Wij vertrouwen dat zijne majesteit onze koning, welke zijn regering in het teken der gerechtigheid heeft geplaatst, en welke bij zovele gelegenheden van zijn eerbied voor onze taal heeft laten blijken, ons volk zal beschermen in zijn wederopstanding; wij verwachten dat hij onze Waalse landgenoten, met welke wij in broederlijke eensgezindheid strijden en lijden voor ons gemeenschappelijk vaderland, zal aansporen om elke vooringenomenheid tegen onze taal en onze zo rechtvaardige eisen te doen verdwijnen. Maar bovenal zijn wij overtuigd dat deze oorlog het zelfbewustzijn en het gevoel van eigenwaarde bij ons volk zal hebben versterkt, en in een vrij België heeft ons Vlaamse volk zijn eigen recht in handen.

Zo zal in ons, als Vlaamse volk, door het herstel van een vrij en geheel onafhankelijk België het hogere doel van deze volkerenkrijg, de

ontvoogding van de kleine naties, worden bereikt. In eendrachtige verscheidenheid, zullen wij België doen groot worden, met de innige zekerheid dat wij nog eenmaal als Vlaams volk door onze eigen kracht, de wereld zullen herinneren aan onze hoge afkomst en de Nederlandse beschaving zullen verrijken met de schoonste vruchten van de nieuwe tijd.

Wij groeten onze jonge taalbroeders in het veld en onze strijdgenoten in het bezette land, met het woord van Albrecht Rodenbach:

“Uit hou en trou wordt Moerenland herboren.”

Hou en trou aan Vorst, aan Land en aan ons Vlaamse volk.

Het manifest is ondertekend door de heren Dr. Frans van Cauwelaert, advocaat en volksvertegenwoordiger, Antwerpen; Arthur Buysse, advocaat en volksvertegenwoordiger, Gent; Cyriel Buysse, letterkundige, Den Haag; Julius Hoste Jr., advocaat bij het hof van beroep te Brussel; Albéric de Swarte, advocaat bij het hof van beroep te Brussel; Prof. Dr. Leo van Puyvelde, hoogleraar bij de universiteit te Gent; Léonce Ducastillon, letterkundige, Brussel; André de Ridder, letterkundige, Antwerpen.

In een naschrift wordt aan de Vlaamsgezinden, die hun instemming met dit manifest willen betuigen en er hun handtekening later onder willen zien, verzocht hun naam, beroep, woonplaats in België en tijdelijke verblijfplaats te willen opgeven aan de heer Dr. Frans van Cauwelaert, Den Haag, 332 Laan van Meerdervoort.

De Belgische legatie te 's Gravenhage deelt het volgende communiqué mede op 19 juli:

De vijandelijke artillerie trad zwak op. Enige van onze vooruitgeschoven posten en verschillende posten van onze linies in

de omtrek van Diksmuide werden gebombardeerd. Ons geschut antwoordde en verdreef op verschillende plaatsen arbeiders van de vijand.

Van de Belgische grens. Men schrijft ons uit Koewacht.

In deze grensgemeente staat de roomskatholieke kerk en de pastorie, die door Nederlandse geestelijken bewoond wordt, op Belgisch grondgebied. Toen de Duitsers begonnen met de grens af te sluiten, kwamen zij tot de ontdekking, dat op die wijze de Nederlandse katholieken niet meer in de kerk konden komen, die hun eigendom was, en dat de Nederlandse geestelijken afgesloten werden van hun Hollandse parochianen. Daar moest wat op gevonden worden. Na langdurige besprekingen en onderzoek ter plaatse werd eindelijk toegestaan, dat de Nederlandse katholieken op bepaalde dagen en uren godsdienstoefeningen in de kerk mochten houden, doch onder verplichting, dat geen boek, geen prentje, ja zelfs geen snippertje papier door hen mocht worden achtergelaten en dat er geen gemeenschap mocht zijn tussen de Belgen en de Nederlanders. Voor dit laatste zorgden de Duitsers zelf. Van zodra het uur was aangebroken, dat de grensafsluiting voor de Nederlanders geopend werd, moesten van alle Belgische huizen in de Kerkstraat deuren en vensters gesloten worden. Voor elke deur werd een wacht geplaatst. Alle straten en wegen die naar de kerk leiden werden bewaakt. En terwijl de Nederlanders in de kerk waren, mocht geen Belg uit zijn woning komen. De Belgen mochten ter kerke gaan, als alle Nederlanders weer op Hollands grondgebied waren teruggekeerd. De geestelijken kregen verlof eenmaal per dag op Nederlands grondgebied te komen om hun parochianen te bezoeken. Bij het aanleggen van de elektrische afsluiting moest natuurlijk met deze toestand rekening worden gehouden. Na veel onderhandelingen en besprekingen, ook met de Nederlandse militaire overheid, werd eindelijk de afsluiting zo aangelegd, dat de

pastorie buiten het bezette gebied viel, maar de kerk erbinnen. Toch werd aan de Nederlanders verlof gegeven op zon- en feestdagen van hun kerk op de vroeger bepaalde wijze gebruik te maken, doch de Belgen mochten deze Nederlandse kerk niet meer binnentreden. Voor hen wordt 's zondags de openbare school van de gemeente Moerbeke als kerk ingericht, terwijl aan de pastoor verlof is verleend de godsdienstoefeningen daar te verrichten. Op die manier bestaat er zeker geen gevaar meer, dat een of ander bericht, door een Nederlander in de kerk achtergelaten, in handen der Belgen komt.

De Times meldt, dat er einde juni 14 duikboten te Zeebrugge waren. Drie werden door bommen getroffen en vernield. Een werd naar Hoboken teruggebracht, om herstellingen te ondergaan. De Duitsers hebben verder 3 duikboten te Oostende. Ook zijn er torpedoboten uit Antwerpen naar Gent en verder langs de kanalen naar Zeebrugge gekomen.

Woensdag 21 juli 1915 – avondeditie

Van Belgische zijde.

Het Belgische gezantschap in Den Haag verstrekt het volgende communiqué van 20 juli:

In de loop van de nacht hevig geschutvuur ten zuiden van Diksmuide; heden liet de vijandelijke artillerie zich in de ochtend weinig gelden, maar in de namiddag werd ons gehele front krachtig beschoten. De infanterie bleef werkeloos.